

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

Starostna skupina 18 let in več
ICEJSKO KNJIZICA
 LJUBLJANA 3 lir
 1 leto 3 lire
 celotno leto 20 lir
 Odg. urednik Ivan Presel

Finančni minister Jugoslavije, Stojadinović, je bil v Ameriki in v Parizu, kjer se je pogajal o dolgovih, katere mora Jugoslavija povračati.

Vse tozadevne prošnje morajo biti pisane na kolkovnem papirju za 3 lire (razun onih, ki se nanašajo na odgoditev radi tega, ker ima prosilec brata pod orožjem; take prošnje se lahko pišejo na navaden papir) in jih treba poslati na vojaško okrožje do 23. t. m. Prošnjam treba dodati listine, ki jih predpisuje pozivni razglas.

Amerika ima določenih 30 milijonov dolarjev za to, da bo zgradila 2200 vojnih zrakoplovov. Prihodnja vojska bo torej kar v senci.

Ali je vredno, da Slovenci živimo ? Če bereš naš slovenski dnevnik «Edinost» boš sčasoma prišel do stalnega prepričanja, da smo Slovenci odveč na svetu. Mi ne moremo niti v najmanjši meri sodločevati v bojih narodov na kanone, ne moremo sodločevati v borbah visoke finance, ne moremo sodločevati v nogobrcu z žogo, ne moremo sodločevati v borbi kulturnih naziranj, niti toliko nisimo kot muha na rogu vola, ki orje. Smo popolne ničle. Kar potegnimo za drugimi «večjimi» narodi. Ker so «največji» narod na zemlji Kitajci, bo v kratkem poslanstvo tržaških prvakov odpotovalo v Peking, da se pokloni kakemu trebušastemu obermandarinu in izprosi za knjižnico liberalne prosvete zaboj kitajskih slovníc in besednjakov. Nato bo Wilfan izvoljen v kitajski državni zbor in tako postanemo Slovenci «velik» narod. Potem ne bomo več navihana muha, ampak zabiti vol. Živijo narodom !

Kako je s politiko

DRUŠTVO NARODOV.

To društvo narodov ali bolje »društvo vladajočih narodov« ima velike težave. Odkar so se v Lokarnu pogodili Nemci z nekdanjimi nasprotniki in je bila Nemčija priznana zopet za »spodobno državo«, govorilo se je mnogo tudi o tem, da ona postane članica Društva narodov. V Locarnu je bilo pogojeno, da Nemčija pristopi v društvo in da dobi tudi stalno odborniško mesto. To so ji zavezniške velesile obljubile.

Pravila tega čudnega društva pa določajo, da mora biti vsak sklep soglasen. Če se en sam član upre, se vse podere. Velesile so imale obilo opravka, da so pridobile številne sovražnike Nemcev za svoj načrt: za sprejem Nemčije v glavni odbor.

Poljska se oglasi.

Nemška moč je najbolj nevarna Poljakom. Le-ti so milijone zatiranih rojakov rešili iz pruskih krempljev, a Prus še vedno želi nazaj ugrabiti bogato poznanjsko deželo. Poljaki morajo biti vedno na straži, posebno se zato, ker je Anglež močno prijazen nemškimi željam in sovržen Slovanom. Ko so Poljaki zvedeli, da pride Nemec v odločujoči odbor Društva narodov, so takoj na glas povedali: Mi bomo to priznali, ampak le s pogojem, da tudi naša republika dobi odborniško mesto, da bomo lahko gledali Nemcu na prste in da ne bosta Nemec in Anglež kaj zmeštila proti nam.

Poljaki so se obrnili za podporo na svoje prijatelje Francoze, kateri so jih tolažili, da jim bodo pomagali z vsemi silami.

Takoj se oglasi jih sto...

Začeli so se oglašati tudi drugi, da hočejo dobiti stalen sedež v odboru Društva narodov. Ko se je pred 14 dnevi sešel občinski zbor v Ženevi na švicarskem, bila je že polna miza prošenj tam. Španija in Brazilija sta bili posebno glasni. Tudi Kitajci so zahtevali odborniški stolček. Slednjič je baje prišla še Rumunija z enakim zahtevom.

Ministri velesil so se začeli potiti: Kaj bo, če bodo vsi tiščali v odbor? Saj nas bodo še ven izrinili nazadnje. Najmanj pa je bilo to vseh Nemcu. On je povedal jasno: V odbor vstopim le, ako ostane vse drugo, kakor je bilo. Če nočete tako, pa pustim odbor in Društvo in grem domov.

Zviti Briand.

Predsednik Društva, francoski ministrski predsednik Aristid Briand, je prišel v veliko zadrego. Z ene strani je bilo treba držati besedo Nemcu, z druge strani

pa Poljaku. Enemu bi se moral zameriti. Kaj stori zvita glava? V državnem zboru v Parizu naroči svojim poslancem, naj pri prvem glasovanju vržejo vlado. Ti so ubogali in glasovali proti Briandu. On je brž odstopil z vlade in rekel Poljakom: Ljubi zavezniki, zelo mi je žal. Jaz bi se za vas potegnil v Ženevi kakor lev, ampak ne morem. Vidite, da me je državni zbor pustil na cedilu. Potrpajte za enkrat!

Švedska udari po mizi.

Med tem so se v Ženevi zbirali in posvetovali. Zastopnik Švedije je potegnil z Nemci in razglasil: Jaz ne pripustim nobenega drugega v odbor, kakor samo Nemca. Jaz bom glasoval proti vsem drugim predlogom. Ali tako ali pa nič.

Šveda so skušali tolažiti, pa se je baje močno razburil in ves rdeč tolkel po mizi: Ne dam, pa ne dam.

Briand pa je bil silno vesel, da so Poljaki dobili drugega nasprotnika. Brž je vnovič sestavil vlado in prisopihal v Ženevo. Tam so se dolge dneve pogajali in naredili nekak mišmaš-predlog: Poljska naj bi dobila sedež, ampak samo za čas en.

Nova komedija.

Komaj so to zmeštili in je Šved obljubil, da bo molčal, že se je vnovič oglašala Brazilija. Ona hoče na vsak način tudi v odbor. Z njo potegne Španija. Obe grozita, da se bosta sicer izbrisali iz društva. Med velesilami je nastala zmešnjava. Kaj storiti, da se društvo ne razbije? Čas je vseh boleznih zdravnik. Torej se zborovanje za sedaj razide in se snide šele meseca septembra. Potem se bo »glihalo« naprej.

Vsi ti dogodki dokazujejo, kako je šibka in negotova vsa svetovna politika. Bujno cvete samo zavist in nevošljivost.

KAJ PA JUGOSLAVIJA.

Jugoslovanski minister zunanjih reči, Ninčič, je prebrisan diplomat. On malo vpije, pač pa bistro opazuje in dela na tihem. On ve, da od Angležev ne more nič dobrega upati, od »Društva narodov« pa ne veliko več. Glavno nevarnost vidi on v nemški štuli. Le-ta je po Lokarnu zelo zrastle in Nemci že računijo, da bodo prevzeli Avstrijo ter pomaknili mejo nemške države na Karavanke in do Drave. Potem bi štula zrastle tudi Nemcem v Mariboru in drugod po Sloveniji. Prej ali slej bi celo Slovenijo z Gorico in Trstom vred Nemci spravili podse.

Da prepreči nemško nevarnost se je Ninčič peljal v Rim in se pogajal z italijansko vlado za skupen nastop proti

nemškemu pohlepu. Kaj sta z Mussolini-jem govorila in sklenila, ni še znano javnosti, ker oba molčita kot zid. Vsekakor pa se domneva, da sta se zedinila o tem, kako treba ravnati z Avstrijo, oziroma z Nemčijo, če bi se hoteli združiti. Zanašamo se lahko, da bo sporazum med Belgradom in Rimom imel v enem ali drugem oziru kaj dobrega tudi za slovenski narod.

Celovec je slovensko mesto

Glavno mesto lepe Koroške dežele je bilo nekoč pretežno slovensko. V preteklem stoletju so nemški nacionalisti s pomočjo avstrijskih vlad hoteli mesto ponemčevati in mu res dali na zunaj čisto nemško lice. Dejansko je pa še vedno Celovec slovenski.

Celovski Vsenemci so kar razburjeni, če kdo reče, da je v Celovcu kaj Slovenec. Nekdo je pred leti trdil, da je bila l. 1857. v Celovcu večina ljudstva slovenske narodnosti. Nemški list »Tagespost« se je togotil zaradi te trditve. A razburjenje je popolnoma nepotrebno. Poglejmo Celovec danes: izločimo nebroj uradnikov in učiteljev. Celovec je mesto uradov in šol, trgovina in obrt nimata dosti pomena. Štejmo hišne gospodarje, obrtnike, trgovce, delavce, hlapce, služkinje: tri četrtine teh so domačega slovenskega izvora. Inteligentni tujec to takoj zapazi na prvi besedi, ki jo Celovečan izgovori. Vsaj tako zatrjujejo pristni Nemci.

Kdo ima prav?

Pri tem navadno govorimo eden mimo drugega. Nemški politiki pravijo: »Nemec je, kdor nemški govori«. Mi pravimo: »Kdor je otrok slovenskih staršev, je znal z doma slovenski, hodil v nemške šole, prišel v mesto in se tu sramuje biti Slovenec, ali se boji nemškega nasprotstva ter se šteje za Nemca — ta je vsekako Slovenec in ne Nemec. Res škoda, da se ne moremo tako razločevati kakor v Ameriki »black man« in »white man« (»črni« in »beli«), saj bi ne bilo napačno, če bi bili Nemci črni, mi pa beli ali tudi narobe: kaj bi neki počeli v takšnem slučaju naši nemškutarji? Kaj bi del naš nemški deželni glavar, ki je iz slovenskih Malošč doma?

Nemci strahujejo Slovence.

Umevna pa je tudi slovenska boječnost, zlasti pri ljudeh, ki so kakorkoli odvisni. Nekaj slučajev iz življenja. V nekem zavodu sta bili dva slovenska duhovnika, ravnatelj Nemec. Pride ljudsko štetje. Slovence povprašujeta, kaj je z zapisnikom, zapisati se hočeta. Ravnatelj: »Sem vaju kar jaz zapisal«. — Slo-

venca: »Kako pa?« — Ravnatelj: »I no, za Nemca, seveda«. — Slovenca: »To vendar ne gre!« — Ravnatelj: »Kako da ne, saj pri mizi skupaj govorimo po nemško«. Iz uljudnosti mora Slovenec govoriti nemški, v zahvalo postane Nemec, v polah za ljudsko štetje seve.

Družinski oče vpraša prijatelja: »Kako se naj vpišem?« »Seve za Slovenca, bodi značajan«. Ker ga je gospodar tudi že bil za Nemca štel, gre mož na magistrat, da se zapisnik popravi, jutri je že ob službo. Služkinje pa ki so se sprle z gospodinjami, so lahko dobile druge službe, ker so dekleta pošena, dokler se zavedajo svoje narodnosti.

Slovenski obrtnik stanuje v hiši, ki ima nemškega gospodarja. Večkrat so prišli zastopniki nemške stranke, naj ga ven vrže, zdaj ga seve varuje zakon o »varstvu najemnikov«.

Celovski magistrat pri razpisavanju služb še vedno zahteva, da mora biti prosilec nemške narodnosti. Razmere so takšne, da je v Celovcu nevarno, proglašati se za Slovenca. Torej je umevno, da je nemštvo v Celovcu samo neka maska, ki si jo ljudje nadenejo, da imajo mir in da morejo gospodarski obstati. Prvi razlog te prikazni je v tem, da je uradnik izrazil pristaš vsenemške stranke in politično napadalen; drug razlog je v šolstvu. Delavcem se je v šoli zabičalo v glave, da je na Koroškem biti Slovenec največja sramota: lahko si pijanec, goljuf tat, prešuštnik, vse ne de nič, samo Slovenec ne bodi!

Boj krivici.

Zahteva po oprostitvi koroške dežele iz nemških krempljev je zahteva pravičnosti, boj proti nasilnemu nacionalizmu je veliko socialno delo za rešitev zaslužnih duš. Tudi Celovcu mora zasijati tuč svobode.

Darovi za „Mali List“.

I. Rutar, Krn, 5 lir. Kmečki fant iz Pliskovice 10 lir. J. Kos, Dolina 2 lir. J. Soklič, 10 lir. — Vsem darovalcem srčna hvala. Bog plačaj! Pa še drugi naj se oglase.

Naša pošta.

Sedmak. — Smo uredili. Plačajte samo en izvod.

S. I. H. — V zadevi smo naredili druge korake. Obdržimo v evidenci.

Fon Fr. Dotične priloge Vam ne moremo poslati, ker je bila zaplenjena. Treba potrpeti.

Klanec. Čas za prijavo pravic do uživanja srenjskega zemljišča je do 6. junija. Tudi novohišniki lahko vložijo prijavo.

PODLISTEK

Zločin in kazen

(Nadaljevanje).

Poskusil jo je elegantno pozdraviti. Zaničljivo ga je pogledala. Najrajši bi mu takoj zalucala v obraz besedo »morilec«; toda proseči pogled sina, ki je stopil za očeta in kakor angel varih položil na njegovo ramo svojo roko, jo je zadržal.

»Gospa Lenc«, je rekel bolnik, »prosim, sedite!«

Odmajala je z glavo.

»Ne? Toda vsaj malo bliže stopite — lepo prosim.«

Stopila je naprej, še vedno držeč za roko otroka, ki je z velikimi očmi gledal okoli sebe nenavadno okolico. Stala je tik pred bolnikom, samo mala mizica je bila vmes. Trenutek je Roita zamišljen gledal predse. Misli je na govor, ki ga je sestavil, besedo za besedo — njegovi bolni možgani ga niso obdržali. Vedel je, da mora priznati vsa svoja slaba dejanja, in končno še umor.

Po mučnem molku, ki je trajal minuto, je končno začel govoriti. Najprej so prihajale besede posamič, brez zveze, nato pa naravnost in bolj tekoče.

»Gospa Lenc, gotovo veste, da sem bil nekaj zelo čislán človek... Potom špekulacije s srečo postane človek čislán.

Morala je stranska stvar. — Povsod so me radi videli. Pred kakimi dvajsetimi leti sem dobil tudi odlikovanje za svoje zasluge — in veste-li, kakšne so moje zasluge?»

Zmajala je z glavo. Sprva ga je poslušala z onim neugodjem, ki ga kdo občuti, ko vidi blaznega človeka v govorniškem navdušenju; ko pa je pričel govoriti o odlikovanju, o svojih zaslugah, je vstala v njej jeza.

»Moje zasluge so ogromne!« je poudaril blaznik. »Prosim — to je ironično! Izven hiše sem bil plemenit človek, doma pa podlež. — Svojo ženo — mater tega mladega človeka — sem zanemarjal, dokler od žalosti ni umrla. Sploh pa — bila je ljubosumna. Tudi temu mlademu človeku sem otežkočil življenje, posebno kar se tiče srčnih zadev.«

»Oče, ne govorimo o tem«, ga je prasknil Moric. Bolelo ga je, da se ponižuje njegov oče pred to tujko, ki stoji tu brez sence sočutja.

»Pusti me, Moric, moram govoriti. — Veste, da sem zatiral delavce v svojih tovarnah. Mnogo jih je umrlo — po moji krivdi. Toda vsega tega ni v statistiki. Sedaj pa pride glavna stvar! Pred šestimi leti —«

Vdova Lenc se je zganila, najprej je obledela, potem pa je postala temnordeča in je stiskala roke na svoje srce. Sedaj bo prišlo!

— sem zidarja Lenca — da, Jožefa Lenca — mislim, da je bil zelo mlad človek — prikupljiv, plavalas — ne?»

»Oh!« je zastokala žena. »Moj Jože!« — prisilil sem ga, je nadaljeval bolnik, »da je šel na balkon. — Smrtno se je ponesrečil — po moji krivdi.«

»Da!« je zakričala žena, pokazala z roko nanj in njene oči so žarele. — »Res je, to si storil — ti, morilec!«

Sklonjen vsled teže svojega zločina se je naslonil s komolci na mizo in položil glavo na roke. Moric ga je ljubkoval.

»Sodišče me je takrat oprostilo«, je začel čez nekaj časa zopet govoriti. »Moj odvetnik me je dobro izrezal. Toda Boga ne moremo varati. Bog me je kaznoval — kakor vidite.« Zadnje besede je izpregovoril z zamolkim glasom.

»Vidim, je mrzlo odgovorila vdova.

»Žena me je zapustila«, je rekel. »In vsi so me zapustili razen mojega sina. Dali so me v norišnico. In tu v glavi — tu imam uro — ta mi tisočkrat na dan pove: Lotar, morilec, Lotar, morilec!«

Žena ni izpregovorila besedice. Mrzlo jo je tresel vsled njegovega govora, tako brezizraznega, ki pa je kazal nepopisno, neizmerno bol — kazen pravičnega Boga. Če bi ji ne umoril moža — bi se ji zasmilil. Njegov sin se ji je smilil. Reče je stal, obrnjen v stran in si je z roko brisal solze z obličja.

Žena je zasopla. Morala je nekaj izpregovoriti. Oba sta čakala na to, grešnik in njegov sin.

»Če vam Bog odpusti«, je začela z ubitim glasom, »naj vam odpusti. Toda —« Zopet jo je prevzelo. Slišala je zadnji

vzdih svojega Jožeta in gledala njegovo gorko, čisto, rdečo kri —

— »toda — jaz ne.«

»Ne!« je rekel blaznik trudno! »Vedel sem. — Sedaj pa h glavni stvari! Moric, vzemi papir in pero. Moj sin Moric — naredil je važno kretnjo proti vdomi — »je jurist. Tako, dobro. Moric, zgoraj napiši latinsko: Izjava o umoru, ki ga je izvršil Lotar pl. Roita v juliju 1894 v Rotbrunu. — Ali ne boš pisal?«

»Da, oče, saj pišem«, je odvrnil sin. Gledal je in pisal. Vdova je gledala s strmečimi očmi.

Bolnik je v presledkih narekoval sledeče:

»Jaz, Lotar pl. Roita, priznavam, da sem umoril leta 1894. zidarja Lenca in sicer nalašč in zahrbtno, ko sem ga prisilil, da je stopil na stari balkon mojega gradu. Prisegam, da je to resnično in sem pripravljen prestat kazen radi umora.«

»Radi umora« — je z vzdihom ponovil Moric, ko je napisal zadnji stavek.

»Hvala, Moric«, je zamrmral bolnik. »Še dnevko, datum, prosim — sedaj mi daj to sem. Moram podpisati.«

Moric je podal očetu papir in pomočeno pero. Oče je podpisal.

Vdova je z žarečimi očmi sledila njegovim trudnim, slabotnim potezam. Da, Bog ga je udaril, Bog ga je hudo udaril. »Mamica!« je zagostolela mala Marjica. »Ubogi gospod je žalosten. Ali ga smem pobožati?«

»Pst!« jo je zavrnila mati.

Kaj nam z dežele pišejo

DIVAČA.

Dne 7. t. m. smo obhajali pomenljiv domač praznik, slovesnost, ki je prekašala lansko proslavo 150 letnice obstoja tukajšnje duhovnije. Ta dan je pel svojo novo mašo č. g. Alojzij Mlakar, ki je kot prvi domačin stopil v vinograd Gospodov. Domača vas je za to slovesnost primerno ozaljšala; pot od slavljenčevega doma do cerkve je bila spremenjena v živ drevo-red, v sredi pa se je spenjal proti nebu mogočen slavolok s pozdravnim napisom. Tudi domača cerkev je za trenutek spreminila svoj postni obraz, zavila se je v cvetje in zelenje in je ličila pomladanskemu vrtu. Zato, hvala vam, fantje, hvala, dekleta! Prišla je sobota. Prihod novomašnika je najprej pozdravilo ubrano pritrkovanje zvonov, zvečer pa so mu domači pevci priredili podoknico. V imenu župnije ga je pozdravil domačin akademik B. Čestital mu je k veselemu dogodku in mu poklonil kot spominski dar župljanov pozlačen kelih. Slovesna nova maša je bila drugi dan ob 10. uri. Pred sv. mašo je imel krasen slavnostni govor č. g. A. M. Med sv. mašo pa je lepo prepeval domač, cerkveni zbor. Ob tej priliki se je tudi pokazalo, da je cerkev za take slovesnosti daleko premajhna, kajti mnogim niso našli prostora v njej in so morali ostati zunaj. Popoldne so bile slovesne večernice, zahvalna pesem in blagoslov. Naslednji dan pa so se zopet oglasili zvonovi in zapeli novomašniku v slovo... Zapustil nas je, morda za vedno, da se poda v oddaljen vinograd Gospodov. Bog z njim!

PODGRAD.

Kakor je znano, je bil naš občinski odbor razpuščen, župan odstavljen in dobili smo komisarja. Ker občinarji po pravici godrnjajo, skuša jih potolažiti tisti gošpod, ki vso podgrajsko politiko vodi. On širi med občinarji lažnjive govorice. Hoče nas prepričati, da bo komisar cenejši, kakor županstvo z odborom. Kaj je resnica? Po sklepu bivšega obč. odbora bi moral župan dobivati letne plače 4000 lir, zato pa bi moral vse poti v mejah občine narediti zastoj. Najlepše je pa to, da odstavljani župan niti teh lir ni dobil izplačanih, ker je višja oblast črtala vse. Kateri brus pa naj verjame sedaj, da bo komisar delal za 4000 letnih? Tega ne verjamemo niti Ive Matezov iz Račic. — In koliko so dobili odborniki? Imeli so 20 lir za sejo (ne 30, kakor je trošil g. politikant), teh sej pa ni bilo tako mnogo. Občinarji vemo še iz časov vojne, da je bilo županstvo bolj po ceni kakor gerenti in komisarji. Gospod politikant naj torej lepo molči, ako hoče veljati za modrega. Čim več bo kvasil okrog po občini, tem hitreje ga bodo vsi spoznali.

Leta 1925. je bilo v občinskem odboru sklenjeno, da dobi vsak odbornik v roke spisan pregled občinskih dolgov, da bi občinarji dobili nekaj pogleda v to zamotano rač. Vemo le to, da so dolgovi grozno narasli. Na točno pojasnilo občinarji še vedno čakamo. Ko bo treba plačevati, nas bodo pa brž našli.

POVŽANE pri Materiji.

Tudi pri nas se ne moremo pohvaliti z dobrim. Letino smo imeli nasplošno slabšo od lanske, samo sena in otave je bilo prilično, drugega vse pičlo. Pa tudi če je dobra letina, pridelamo v teh krajih le za približno šest mesecev živeža, za drugih šest moramo kupovati. Od kod pa vzeti lire? Draginja je velika. Z davki smo obloženi. Dohodkov je pa malo. Nekaj se dobi za mleko, katero oddajamo po 90 stotink liter. Nekateri se pečajo z drvarstvom, a žal imamo le malo svojih drv v gozdu; kar prodamo je treba doma pristradati. Letos jih pa še za svoj ogenj nismo imeli. Avgusta meseca smo delali prošnjo za drvešek, pa ni prišlo nič odgovora. Zima je pritiskala taka, da stari ljudje ne pomnijo. Pa smo šli — cela zaludja — v zadružni gozd nasekat nekaj drv na vsako številko. To je pa zvedel

potem gozdar in nas zatožil. Prišlo je, da moramo plačati globo, vsaka številka 25 lir, torej 32 številk skupaj 800 lir. Mesece februarja pa je prišel gozdar, da nam odkaže drvešek na našo prošnjo iz avgusta. Ne vemo, kaj je vzrok, da je bila prošnja tako pozno rešena. Ali je kje ležala, ali jo je polž nosil (op. ur.: morda pa res polž, ker je hodil v Polžane). In tako moramo plačati 800 lir. Sosednje vasi so tudi sekale brez dovoljenja, pa jim ni prišla globa.

LOKEV.

Le poredkoma se oglašamo Lokavci v «Malem listu». Žalostno in pusto je pri nas, posebno sedaj, ko so se še neki fantje naselili v vasi. Nimamo nobenega društva, niti pevskega zbora. Šnofarji tudi katerega namažejo po grbi tako, da je ves črn in mora v posteljo. Za pust so imeli samo fašisti ples; fantje in dekleta pa so za njimi hodili kakor na božjo pot. Pustnih norčij je bilo veliko, veselja pa ni.

Opazovalec.

KLENIK na Pivki.

Ker se že dolgo nismo nič oglasili, povem vsaj katero o našem predpustu. Imeli smo v naši vasi kar pet ohceti. Poročile so se Antonija Brgoč, Marija Česnik, Ivana Šabec, Marija Kristan in vdova Marija Perenič. Zabave torej ni manjkalo. Razume se, da je bilo tudi svojo mero govorjenja. Meni pa to ni prav, da imajo nekatere babnice predolge jezike in preveč skrbe za reči, ki jim niso mar.

DOLINA.

V oziru na dopis iz Doline, v katerem se je govorilo o tamošnjem učiteljstvu, izjavljamo, da č. g. dekan Gabrijel Piščanc ni v nobeni zvezi s tistim dopisom.

Uredništvo.

RIŽANA.

V sredo, dne 3. marca smo spremili k večnemu počitku našega g. učitelja Slavojta Makaroviča. Rodom iz Jelšan je prišel med nas šele meseca oktobra lanskega leta. K nam je bil premeščen «per castigo», kakor so mu rekli «ti višji». Ker je bil odkritega in odločnega značaja, ni mogel in tudi ne hotel biti mrtev stroj. Zahajal je rad med ljudstvo ter ga učil in bodril. Kot prijatelj petja in glazbe je marsikje poučeval cerkveno in narodno petje, tamburanje in dr. Deloval je tudi pri gospodarskih in drugih društvih. O tem bi znali povedati v Brezovici, Materiji, na Pasjaku in drugod, kjer je služboval. Radi njegovega izvenšolskega delovanja na korist ljudstva so ga vzeli na piko. Grenili so mu življenje s pogostnim premeščanjem, šikanami in denuncijami. Še zadnje dni pred smrtjo mu niso priznali.

Da so pok. g. Makaroviča vsi visoko cenili, smo videli pri njegovem pogrebu, katerega so se udeležili njegovi stanovski tovariši, prijatelji in mnogo domačinov. Pred hrošč žalosti na Kortinah je zapel kubejski zbor, pomnožen po članih učiteljskega pevskega zbora, pod vodstvom g. učitelja Pečenkote «Vigred se povrne». Nato je krenil sprevod, ki ga je vodil domači g. župni upravitelj ob asistenci osapskega g. dekana Malalana in dekanskega g. župnika Slamiča proti župni cerkvi. Pokojnika so nosili člani požarne bramborice iz Materije. Po končanih obredih v cerkvi so zapeli pevci nagrobno «Blagor mu». Pri odprtem grobu se je poslovil od pokojnika en član požarne bramborice v Materiji v imenu matarske občine, g. učitelj Pahor v imenu učiteljstva in na zadnje še njegov pobratim dr. Dekleva. Ko so zapeli pevci še zadnjo nagrobno «Jamica tiha», se je ljudstvo tiho razšlo.

Šele 30 let star, v cvetu mladosti je šel g. učitelj Makarovič v večnost. S seboj je ponesel v grob mnogo lepih načrtov in neizpolnjenih nad. Kot neustrašenemu bojevniku za pravice naroda mu je bila življenja pot posuta s trnjem. Spomin pa nanj ostane med nami trajen.

Mir, ki mu ga je hudobni svet kratil, naj mu podeli On, katerega je prejel dan pred smrtjo kot popotnico na pot v večnost. Plemeniti gospe, ki je kot soproga in učiteljica zvesto spremljala svojega moža na težki poti življenja, izražamo iskreno sožalje.

KOPRIVA.

Dopis v «Malem listu» od 26. februarja je vzbudil mnogo prahu. Užaljene so se čutile nekatere dekleta, na katere pravzaprav ni letelo dopisnikovo namigavanje. Treba je pač delati razliko, katere je bila v dopisu dovolj označena. Poštenim koprivskim dekletom vsa čast — drugim pa, ki svojo čast same ponoči okoli prodajajo, pa ne. Naj bo razlika!

Kako so ljudi prodajali

Pred sto leti je bila Nemčija razdeljena na celo vrsto malih kneževin. Ko se je država zedinila, so knezi še ostali, pa le bolj za parado. Po končani svetovni vojni pa so jih odstavili in vpeljali republikansko vladavino. Sedaj pa ti odstavljene knezi zahtevajo velike odškodnine. Nemško časopisje se mnogo peča s to rečjo in odreja knezom pravico do zahtevane odškodnine. Pri tej priliki časniki tudi objavljajo zgodovinske spomine, kako so predniki teh knezov v prejšnjih časih pridobili veliko premoženje.

Absolutizem.

V novem veku se je vladarska oblast tako zgostila, da se je smatral knez za gospodarja čez duše in telesa. Ljudje niso bili «državljeni», ampak samo «podložniki». Knez se je rad nazival «deželni oče», podložnike pa je imenoval «deželne otroke». Vse njegovo ravnanje je bilo «očetovska skrb», podložniki pa so ga morali po otroško spoštovati.

Absolutizem je prišel tako daleč, da so razni nemški vladarji delali nesramno kupčijo z ljudmi. Bilo je zlasti ob času vojne med Ameriko in Anglijo pred poldrugim stoletjem, takrat ko so se Amerikanci otresli angleške vlade. Za vojno je Anglija vojake kupovala.

Lepi zgledi.

Vojvoda Karol Viljem Braunšvajski je prodal Angliji 4300 podložnikov po 51 tolarjev; za vsakega, ki bi v vojski padel ali sicer umrl, si je izgovoril 30 tolarjev odškodnine; trije ranjeni so veljali za enega mrtvega. Poleg tega je dobil vojvoda še 64.000 kron letne «doklade».

Deželni grof Firdrik II. Hessenski je prodal 12.000 podložnikov po 30 kron; vrh tega 772.000 tolarjev letne doklade.

Deželni grof Viljem I. Hanauski je prodal en polk po 30 kron za glavo; 30 kron za vsakega mrtvega in 25.000 kron doklade.

Knez Friderik Waldeški je prodal podložnike Nizozemski in Angliji po 30 K; 30 kron za vsakega mrtvega ali za tri ranjene in 25.000 kron doklade.

Brezvestnost.

Če v vojski ni padlo dovolj Nemcev, so se nekateri nemški knezi pričeževali pri generalih, češ da je ogrožena junaška slava Nemcev; ali pa so kar naravnost povedali, da jim ni všeč, ker doba premalo denarja, če se vojaki ne dajo ubijati. Evo povelja, ki ga je poslal deželni grof Hessen-Kasselski vrhovnemu poveljniku hessenskih čet v Ameriki 8. februarja 1777:

«Baron Hohendorff! V Rimu sem prejel po svojem povratku Vaše pismo z dne 27. dec. l. l. Iz njega sem z neizrekljivim zadovoljstvom razvidel, kakšen pogum so pokazale moje čete pri Trentonu, in lahko si mislite moje veselje, ko sem bral, da se je od 1950 Hessov, ki so bili v bitki, rešilo le 300 mož.

Recite majorju Mindorfu, da sem izredno nezadovoljen z njegovim ravnanjem, ker je svoj bataljon rešil. Saj na celnem vojnem pohodu še ni padlo niti deset njegovih ljudi».

Revolucija.

Na Francoskem so se vzdignili zoper kralja že l. 1789. Nemci so še dolgo potrpežljivo s svojimi «deželnimi» očeti. Toda l. 1918. so jih slednjič odstavili. In ti hočejo sedaj odškodnino za premoženje, ki so ga dobili iz kupčije s podložniki. Bodo že še počakali.

Ali ni jasno, da so po takem ravnanju «deželnih očetov» morale nastati revolucije? Kadar brezvestnost vladajočih prestopi vse mere in meje, je naravno, da prej ali slej poči napeti lok. Revolucije so vedno sadovi slabih vlad.

Stab. Tip. S. Spazzal - Trieste, C. C. I. 7469

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrda Gastone Dolinar, Trst — Via Ugo Polonio 5.

ČEBELARJI! Matične mreže iz cinkove pločevine, 30 X 40 dobite v Trstu, via Giulia 74, Valentiničič.

NA PRODAJ imam večjo množino domačega žganja (tropinovca) po L. 18.— liter. Pri večjem naročilu popust. Kar je izven carine se na željo pripelje franco na dom. — Josip Turk, Krtinovca - p. Sežana.

Sever & Co
TRST
Via Machiavelli, 20
prodaja semena krmilne pese kakor tudi vsa druga krmilna, zelenjadna ter cvetlična semena, garantirana, čista, provratna po konkurenčnih cenah.

Zobozdravnik
Dr. D. Sardoč
Specijalist za ustne in zobne bolezni perlekcijoniran na dunajski kliniki
ordinira v Trstu
Via M. R. Imbriani 16, I.
(Prej Via S. Giovanni)
od 9-12 in od 3-7.

Zobozdravniški ambulatorij
TRST, v. Settefontane št. 6
od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure
Ljudske cene.

Zobozdravnik
Dr. LOJZ KRAIGHER
specialist za zobe in usta sprejema
v Gorici na Travniku št. 20
in v Ajdovščini nasproti posojilnici

Ivan Krže
ima v zalogi vse raznovrstne KUHINJSKE IN HIŠNE POTREBŠČINE iz stekla, aluminija, lesa, emajlirane prsti itd. — KROGLE ZA IGRO iz ameriškega lesa. — Nizke cene!
TRST, Piazza S. Giovanni, št. 1.

GOSPODARSTVO

Zemljiška knjiga

V zadnji številki smo opisali prvi list zemljknižnega vločka. Prvi list nam pove, kako obsežno je zemljišče vložka in ali je hiša, ali njiva, pašnik ali gozd. Kaj pa pove drugi list?

Drugi list.

Ta izgleda tako:

B **Pagina: 183.**
Stran: 183.

Numero zaporedna št.	ISCRIZIONE - VPIS
1.	Došlo 22. X. 1914, šte. 395. Na podlagi kupoprodajne pogodbe z dne 18. IX. 1914 se vknjižuje pravo lastništva I. in II. zemljknižnega telesa na naslov:

Ta list za lastnike je jasen. Kaže nam, kdo je lastnik in kako je postal lastnik. Zgoraj na desnem robu je označena stran knjige: 183. V prvem predelu stoji zaporedna številka: 1. Ako bi Žagar prodal svoje imetje Francu Petriču, potem bi bil Petrič vpisan kot novi lastnik na drugem mestu in bi imel številko 2. Potem pride ime lastnika. V našem primeru je lastnik Žagar kupil imetje s kupoprodajno pogodbo, sklenjeno dne 18. septembra 1914. Njegova prošnja, da se imetje prepiše na njegovo ime, je zemljknižnemu uradu došla dne 22. oktobra 1914 in prošnja je dobila številko 395.

Kakšen je tretji list?

Tretji list je za bremena, za dolgove. Izgleda pa tako:

C **Pagina: 185.**
Stran: 185.

Numero della posta Zaporedna št.	ISCRIZIONE - VPIS	L.	c.
1.	Došlo 24. II. 1920, št. 210. Na podlagi zadolžnice z dne 20. II. 1920 vknjižuje se hipotekna pravica v breme te nepremičnine za terjatev «Jadranske banke» v Trstu v iznosu dveh tisočev lir 2000 — z obrestmi 10% in z zamudnimi obrestmi 10%		
2.	Došlo 10. IX. 1921, št. 325. Na podlagi zadolžnice z dne 5. septembra 1921 se vknjižuje hipotekna pravica v breme te nepremičnine za terjatev Petra Terčelja pok. Josipa v iznosu tisoč lir 1000 — z obrestmi 8% in z zamudnimi obrestmi 8%.		

Na desni strani na vrhu stoji številka strani. V prvem predelu stoji tekoče številke: vsak vpis ima svojo. V prostoru za vpise je najprej vknjižena Jadranska banka za 2000 lir, ki jih dolguje Žagar banki. Žagar mora plačevati banki po 10% obresti. Če dolga ne plača ob določenem roku, mora plačati za zamujeni čas še 10% zamudnih obresti. Prošnja banke za vknjižbo njene terjatve je došla zemljknižnemu uradu dne 24. februarja 1920 in je dobila številko 210. V posebnem stolpcu je zapisana svota terjatve, to je 2000 lir.

Na drugem mestu, torej pod tekočo številko 2 — je vknjižen Peter Terčelj sin pokojnega Josipa za 1000 lir z 8% obrestmi in 8% zamudnimi obrestmi. Ako bi šlo Žagarjevo posestvo na draž-

bo, bi bila najprej izplačana «Jadranska banka», na drugem mestu pa Peter Terčelj. — Do sedaj smo pregledali in spoznali, kakšna je glavna zemljiška knjiga. Prihodnjič pa bomo razložili, kakšna je knjiga za popravke, za listine.

Pogozdovanje. Zadnji čas se je začelo gibati. V Trstu se je ustanovila nova komisija za pogozdovanje Krasa. Že v letošnjem letu bo nekaj dela izvršila. Na vrsti so občine: Trst, Tržič, Ronki, Nabrežina, Avber, Tomaj, Šempolaj, Sežana, Senožeče, Dolenja vas in Sinadole. Pogozdilo se bo v teh krajih skupno 2388 hektarov (okroglo tisoč oralov ali johov). Stroškov bo 140 tisoč lir, torej 140 lir na oral. Polovico bo plačala država, polovico pa občine. — Napredni kmetovalci! Zganite se povsod in zahtevajte, da se začne tudi pri vas pogozdovati. Obrnite se na župana ali na komisarja.

Regulacija Mirne. V Poli so nedavno imeli sejo upravitelji zadruga za regulacijo reke Mirne v Istri. Inženir Novak je razlagal svoj načrt o regulaciji reke in o zboljšanju zemljišč. Stroški za vsa dela bi znašali po načrtu 13 milijonov 900.000 lir. Na vsak hektar izboljšane sveta bi prišla cena pičlih 3000 lir. Stroški bi se razdelili tako: država bi plačala 56%, dežela 12%, gospodarji pa 32%. Inženir upa, da bi morda država dala še 10% več, tako da bi na gospodarje prišlo toliko manj. — Kdaj se bo z delom začelo, to je pa drugo vprašanje.

Cene v Trstu na debelo. Pomaranče 170—240, mandarin 220—250, limone zaboj 32—37, jabolka 90—450, orehi 400, krompir 60—90, mladi grah 200—260, paradizniki 300, radič 180—420, rdeči radič 520—560, motovilec 350—400, zelje v glavah 160, karfioli 120—160, verzoti 220.

Zlata cena. Uradna borzna cena zlata je 480 papirnatih lir za 100 zlatih.

Vojna odškodnina. Beneške obligacije imajo borzno ceno 16. marca 709 lir gotovine za 1000 lir imenske veljave.

Po čem je lira?

Dne 17. marca si dal ali dobil:

za 100 dinarjev — 48,50 L.
za 100 š. kron — 73,75 L.
za 100 fr. frankov 89,50 L.
za 100 šilingov — 345.— L..
za 1 dolar — 24,80 L.
za 1 funt — 120,90 L.

Predno prodaste

KOŽE

Kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine, kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno.

Franc Stres, Kobarid

Zaloga usnja in raznovrstnega obuvala, na drobno in na debelo. Blago prvovrstno; cene take, da se ni bati konkurence.

Dr. R. Zaletel

Zdravnik za kirurške in ženske bolezni, sprejema od 8-12 ure dop. in od 2-4 ure popoldne
v Kozleku, II. Bistrica

Zadružna kojigoveznica

GORICA, VRH PLACUTE, 18.

Veže preprosto in najbolj elegantno za zasebnike, občinske, župne in šolske urade, za društva.

Medmestni telefon šte. 253.

Röntgenološki zavod

PRIMARIJA

dr. A. de Fiori

v Gorici

Corso Vittorio Em. III. 14

Sprejema od 9-12 in od 2-4

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST - Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.
KRONE plačuje više kot vsi drugi.
ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

Cerkvena umetnost - Dober tisk

NOVA TRGOVINA

ENRICO TOFFOLETTO

TRST, Via del Pesce 4

Velika izbira slovenskih molitvenikov, nabožnih knjig, podob, svetinj in in drugih nabožnih predmetov. Cerkvena obleka in potrebščine.

KONKURENČNE CENE.

Kdor rabi

Pohištvo, šivalne stroje Singer in druge potrebščine za stanovanje naj si ogleda zalogo pohištva

G. BREINER

TRNOVO

pri Bistrici in OPATIJA, predno kupi kje drugje.

SEMENA

Zemlja in gnojila v več vrstah.

na zahtevo cenik brezplačno — Odlikovano cvetličarsko in vrtnarsko podjetje

M. GERMAN - TRST

Via Michelangelo 718 - prodajalna Via Roma 3. Tel. 12-49.

Največja zaloga pohištva

na Goriškem - GORICA, Via Carducci (Gospiska ul.) 14
Ustanovljena leta 1897.

Na izbiro 50 celotnih oprem

bodisi za spalnice

bodisi za obednice

od prav preprostih do najbolj razkošnih

Cene zmerne!

Delo trdno!

Pohištvo lastnega izdelka, izvršeno od prvovrstnih delavcev vsake stroke

ANTON BREŠČAK

VIA CARDUCCI (GOSPOSKA UL.) 14

čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomom in zlato svetinjo

Trst via Caprin 5 pri Sv. Jakobu Trst

KADAR KUPUJEŠ ČEVLJE MISLI NA VSE:

- 1.) da bo zdravo za nogo,
- 2.) da bo elegantno,
- 3.) da bo trdno,
- 4.) da bo cena primerna.

FORCESSIN TE ZADOVOLJI V VSEH TOČKAH.

Slovenci! Kupujte samo pri FORCESSINU!

Izšel je žepni koledar

VEDEŽ

za l. 1926

dobiva se pri

ŠTOKA - TRST

d. z o. j.

Via Milano 37

in vseh trgovinah po deželi. Cena L. 4.—
Priporočeno po pošti L. 4.80

JAKOB ŠULIGOJ

Prvi in edini slovenski

urar in zlatar v

GORICI

Gospiska ulica 19

Priporočila svojo veliko zalogo vseh vrst ur, zlatnine in srebrnine, vse po nizkih cenah.

Dr. SANDRO RIZZATTI

SPECIALIST

za boleznii ušes, nosa, grla.

Asistent dunajske klinike.

Sprejema od 11-12 in od 3-4.

GORICA, v. Mameli (v. Scuole) 5.

ETERNIT

je najboljši za kritje streh

A. JANACH & C.

ZALOGA: Trieste - Trst (12)

Via Milano št. 12 (pri veliki pošti)

V zalogi ima tudi cevi za vodovode in stranišča.

JAMSTVO ZA VEČ LET. Tel. 22-42.